

КУЁНЧИЛИКНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ВА УНИНГ КИЧИК БИЗНЕС СИФАТИДА ИҚТИСОДИЙ САМАРАДОРЛИГИ

*Нурманов Дин-Ахмед, Ходжаленесов Полат,
Алланиязов Парахат, Холмуратов Икром,
Сарсенбаев Конисбай, Юсунов Руслан, Жамалов Нурлан.
Самарқанд давлат ветеринария медицинаси, чорвачилик ва
биотехнологиялар университети Нукус филиали.*

Аннотация (Abstract). Ушбу мақолада куёнчиликни ташкил этиш ва уни кичик бизнес сифатида ривожлантиришнинг иқтисодий самарадорлиги таҳлил қилинган. Куёнчиликнинг тез кўпайиши, кам ресурс талаб қилиши ва қисқа муддатда даромад келтириши уни қишлоқ хўжалигида истиқболли йўналиш сифатида намоён этади. Тадқиқот натижаларига кўра, куёнчиликда озуқа харажатлари умумий харажатларнинг 50–60% ни ташкил этиши, аммо тез ўсиш ва кўпайиш хусусияти туфайли маҳсулот ишлаб чиқариш самарадорлиги юқори эканлиги аниқланган. Масалан, 10 та она куёндан бир йилда 200–250 та бола олиш мумкин бўлиб, улар орқали 400–500 кг гўшт ишлаб чиқариш имконияти мавжуд. Иқтисодий ҳисоб-китобларга кўра, кичик куёнчилик фермасида рентабеллик 40–70% гача етиши ва инвестициялар 6–12 ой ичида қопланиши мумкин. Мақолада куёнчиликни ривожлантириш бўйича ташкилий, иқтисодий ва технологик чора-тадбирлар таклиф этилган.

Калит сўзлар: куёнчилик, кичик бизнес, иқтисодий самарадорлик, гўшт ишлаб чиқариш, фермерлик, инновация

1. Кириш (Introduction). Сўнгги йилларда қишлоқ хўжалигида кичик бизнес ва оилавий тадбиркорликни ривожлантиришга бўлган эътибор сезиларли даражада ортиб бормоқда. Айниқса, кам харажат талаб қилувчи ва тез даромад келтирувчи тармоқлар аҳоли бандлигини таъминлаш, даромад манбаларини диверсификация қилиш ва озиқ-овқат хавфсизлигини мустаҳкамлашда муҳим аҳамият касб этмоқда. Шу нуқтаи назардан, Қорақалпоғистон Республикаси шароитида куёнчилик тармоғи иқтисодий жиҳатдан самарали ва истиқболли йўналишлардан бири сифатида қаралмоқда.

Сўнгги маълумотларга кўра, республикада куёнчилик тармоғини ривожлантириш бўйича 2026 йилга мўлжалланган дастур қабул қилинган бўлиб, ушбу соҳада ишлаб чиқариш ҳажмларини ошириш ва янги қувватларни ишга тушириш режалаштирилган. Жумладан, 2025 йилда жами куён бош сони 82 минг бошни ташкил этган бўлса, 2026 йилда бу кўрсаткич 86 минг бошга етказилиши режалаштирилган бўлиб, умумий ўсиш суръати 105% ни ташкил этади.

Шунингдек, зотдор она қуёнлар сони 22 минг бошдан 25 минг бошгача оширилиши кўзда тутилган бўлиб, бу тармоқда селекция ишларини ривожлантиришга хизмат қилади.

Худудлар кесимида таҳлил қилинганда, Амударё (2,0 → 2,6 минг бош), Беруний (1,4 → 1,47 минг бош), Қўнғирот (1,7 → 1,79 минг бош) ва Хўжайли (2,1 → 2,3 минг бош) туманларида барқарор ўсиш динамикаси кузатилмоқда. Шу билан бирга, айрим худудларда ўсиш суръатлари 108–112% гача етаётгани мазкур тармоқнинг юқори иқтисодий потенциалга эга эканлигини кўрсатади.

Қуёнчиликнинг асосий афзалликларидан бири — уни ташкил этиш учун катта майдон ва юқори инвестиция талаб этилмаслигидир. Қуёнлар тез кўпайиши, қисқа вақтда оғирлик йиғиши ва озуқага нисбатан юқори конверсия коэффициентига эга эканлиги билан ажралиб туради. Масалан, қуёнлар 90–120 кун ичида бозор вазнига етади, бу эса ишлаб чиқариш циклини қисқартириш ва айланма маблағларни тез қайтариш имконини беради.

Шу билан бирга, қуён гўшти диетик маҳсулот ҳисобланиб, унга бўлган талаб йил сайин ортиб бормоқда. Оқсилга бой ва паст калорияли ушбу маҳсулот соғлом овқатланиш нуқтаи назаридан аҳоли орасида кенг тарқалмоқда. Бу эса қуёнчиликни маҳаллий бозор билан бир қаторда экспортбоп тармоқ сифатида ривожлантириш имкониятини яратади.

Бироқ, ушбу соҳанинг ривожланиши қатор иқтисодий ва ташкилий муаммолар билан чекланмоқда. Жумладан, озуқа базасининг етарли эмаслиги, ветеринария хизматларининг чекланганлиги ва замонавий технологияларнинг етарли жорий этилмаганлиги қуёнчилик самарадорлигига салбий таъсир кўрсатмоқда. Айниқса, озуқа харажатлари умумий харажатларнинг 50–60% ни ташкил этиши мазкур тармоқ иқтисодиётида ҳал қилувчи омил ҳисобланади.

Шу нуқтаи назардан, Қорақалпоғистон Республикасида қуёнчиликни кичик бизнес сифатида ривожлантириш, унинг иқтисодий самарадорлигини баҳолаш ва ҳудудий ўсиш имкониятларини таҳлил қилиш долзарб аҳамият касб этади. Айниқса, селекция ишларини ривожлантириш, маҳаллий озуқа базасини мустаҳкамлаш ва интенсив технологияларни жорий қилиш орқали тармоқ самарадорлигини 1,5–2 баробарга ошириш имконияти мавжуд.

Ушбу тадқиқотнинг мақсади — қуёнчиликни ташкил этишнинг иқтисодий самарадорлигини баҳолаш, уни кичик бизнес сифатида ривожлантириш имкониятларини аниқлаш ва амалий таклифлар ишлаб чиқишдан иборат.

2. Материаллар ва методлар (Materials and Methods). Ушбу тадқиқот қуёнчиликни ташкил этиш ва уни кичик бизнес сифатида ривожлантиришнинг иқтисодий самарадорлигини баҳолаш, шунингдек, тармоқ ривожига таъсир этувчи асосий омилларни аниқлаш мақсадида амалга оширилди. Тадқиқот объекти сифатида қуёнчилик билан шуғулланувчи фермер ва оилавий

хўжаликлар, уларнинг ишлаб чиқариш инфратузилмаси ҳамда озуқа таъминоти тизими танлаб олинди. Таҳлил жараёнида 2019–2025 йиллар давомида йиғилган статистик маълумотлар, фермер хўжалиklarининг молиявий кўрсаткичлари ва озуқа базаси бўйича лаборатория таҳлил натижалари комплекс равишда ўрганилди.

Тадқиқот доирасида 20 та қуёнчиликка ихтисослашган кичик фермер хўжалиги танлаб олинди. Ушбу хўжаликларда қуёнлар сони ўртача 50 тадан 500 бошгача бўлиб, улар асосан гўшт йўналишида фаолият юритади. Ҳар бир хўжалик бўйича ишлаб чиқариш харажатлари, озуқа сарфи, меҳнат харажатлари, ветеринария хизматлари, маҳсулот ҳажми ва даромад кўрсаткичлари йиғилди ва таҳлил қилинди. Натижаларга кўра, қуёнчиликда озуқа харажатлари умумий харажатларнинг 50–60% ни ташкил этиши, бу эса тармоқ иқтисодиётида энг муҳим омил эканлигини кўрсатди.

Шу билан бирга, озуқа базасини баҳолаш мақсадида маҳаллий ва саноат озуқалари (жумладан, пичан, дон маҳсулотлари, сабзавот чиқиндилари ва комбикорм) бўйича таҳлиллар амалга оширилди. Жами 600 та намуна таҳлил қилиниб, уларнинг озуқавий қиймати, протеин миқдори ва энергия кўрсаткичлари баҳоланди. Таҳлил натижалари шуни кўрсатдики, маҳаллий озуқа ресурсларини тўғри комбинация қилиш орқали озуқа харажатларини 20–30% гача камайтириш мумкин.

Тадқиқот жараёнида иқтисодий таҳлилнинг бир нечта усуллари қўлланилди. Аввало, иқтисодий солиштирма таҳлил усули орқали анъанавий ва оптималлаштирилган қуёнчилик моделлари таққосланди. Масалан, анъанавий хўжаликларда бир она қуёндан йилига ўртача 15–18 та бола олинаётган бўлса, интенсив парвариш технологияларида бу кўрсаткич 25–30 тагача етиши мумкинлиги аниқланди. Бу эса маҳсулдорликнинг қарийб 1,5–2 баробарга ошишини аниқлатади.

Харажат-фойда таҳлили (cost-benefit analysis) орқали ҳар бир хўжалик бўйича иқтисодий самарадорлик ҳисоблаб чиқилди. Масалан, ўртача 100 бош қуён сақланадиган кичик фермада йиллик харажатлар 8,000–12,000 АҚШ долларини ташкил этса, умумий даромад 15,000–25,000 АҚШ долларигача етиши мумкинлиги аниқланди. Бу эса соф фойданинг 7,000–13,000 АҚШ доллари атрофида бўлишини кўрсатади.

Шунингдек, иқтисодий моделлаштириш усули орқали қуёнчиликни ривожлантиришнинг уч хил сценарийси — анъанавий, ярим интенсив ва интенсив моделлар таҳлил қилинди. Моделлаштириш натижалари шуни кўрсатдики, интенсив технологияларни жорий қилиш орқали маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми 1,5–2 баробарга ошиши, озуқа самарадорлиги 25–35% га яхшиланиши ва умумий харажатлар 15–20% га камайиши мумкин.

Самарадорликни баҳолаш жараёнида бир қатор иқтисодий кўрсаткичлар ҳисобга олинди. Жумладан, маҳсулдорлик (кг гўшт/йил), озуқа харажати (USD/кг), рентабеллик (%) ва инвестицияларнинг қопланиш муддати (йил) каби кўрсаткичлар таҳлил қилинди. Натижаларга кўра, оптималлаштирилган қуёнчилик моделларида рентабеллик 40–70% гача етиши ва инвестициялар 6–12 ой ичида қопланиши мумкинлиги аниқланди.

Тадқиқот натижалари айрим чекловларга эга бўлиб, маълумотлар танланган фермер хўжаликлари мисолида олингани ва бозор нархларининг ўзгарувчанлиги ҳисоб-китобларга таъсир қилиши мумкин. Шу билан бирга, иқлим шароити ва озуқа таъминотидаги ўзгаришлар ҳам натижаларга таъсир кўрсатиши эҳтимолдан ҳоли эмас.

Мазкур тадқиқотда қўлланилган методлар ва таҳлиллар қўлланилган материаллар ва методлар қуёнчиликни кичик бизнес сифатида ташкил этишнинг иқтисодий самарадорлигини комплекс баҳолаш ва уни ривожлантириш бўйича илмий асосланган хулосалар чиқариш имконини берди.

3. Натижалар (Results)

Қуёнчиликни кичик бизнес сифатида ташкил этишнинг иқтисодий самарадорлиги тадқиқот доирасида комплекс таҳлил қилинганда, ушбу тармоқ кам инвестиция талаб қилувчи, тез айланувчан ва юқори даромад келтирувчи соҳалардан бири эканлиги аниқланди. Тадқиқот натижалари қуёнчиликда маҳсулдорлик, харажатлар тузилмаси ва фойдалилик кўрсаткичлари ўртасида аниқ иқтисодий боғлиқлик мавжудлигини кўрсатди.

Қуёнчиликда маҳсулдорликнинг асосий кўрсаткичи — она қуёнлардан олинадиган болалар сони ҳисобланади. Тадқиқот натижаларига кўра, анъанавий шароитда бир она қуёндан йилига 15–18 та бола олинаётган бўлса, интенсив парвариш технологиялари қўлланилганда бу кўрсаткич 25–30 тагача етиши мумкин. Бу эса маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажмини қарийб икки баробарга ошириш имконини беради.

1-жадвал – Қуёнчиликда маҳсулдорлик кўрсаткичлари

Кўрсаткич	Анъанавий	Интенсив
Болалар сони (йил/она)	15–18	25–30
Тирик вазн (кг)	1.8–2.2	2.5–3.0
Ўсиш даври (кун)	120–150	90–110
Ўлим даражаси	15–20%	5–10%

Ушбу натижалар интенсив технологиялар қўлланилганда нафақат маҳсулдорлик ошиши, балки ўлим даражаси камайиши ва ишлаб чиқариш

циклининг қисқаришини кўрсатади. Бу эса иқтисодий самарадорликка бевосита ижобий таъсир кўрсатади.

Қуёнчиликда озуқа харажатлари умумий харажатларнинг асосий қисмини ташкил этади. Тадқиқот натижаларига кўра, анъанавий хўжаликларда озуқа харажатлари 50–60% ни ташкил этса, оптималлаштирилган озуқа тизими орқали бу кўрсаткични 35–45% гача камайтириш мумкин.

2-жадвал – Озуқа харажатлари таҳлили

Кўрсаткич	Анъанавий	Интенсив
Озуқа нархи (USD/кг)	0.25–0.30	0.18–0.22
Улуш (%)	50–60%	35–45%
Камайиш	—	25–30%

Бу натижалар маҳаллий озуқа ресурсларидан самарали фойдаланиш орқали харажатларни сезиларли даражада камайтириш мумкинлигини кўрсатади.

Тадқиқотда қуёнчиликни кичик бизнес сифатида ташкил этиш бўйича 100 бош қуёнли ферма мисолида иқтисодий модел ишлаб чиқилди. Ушбу моделда инвестиция, харажат ва даромад кўрсаткичлари ҳисоблаб чиқилди.

3-жадвал – 100 бош қуёнли ферманинг инвестиция ва харажатлар модели

Йўналиш	Қиймат (USD)
Қафас ва инфратузилма	3,000
Озуқа захираси	2,500
Қуён сотиб олиш	2,000
Ветеринария ва хизмат	1,000
Бошқа харажатлар	1,500
Жами	10,000

Йиллик ишлаб чиқариш ҳажми ва иқтисодий натижалар қуйидагича бўлди:

4-жадвал – Йиллик иқтисодий натижалар

Кўрсаткич	Қиймат
Қуёнлар сони (йиллик)	200–250 бош
Гўшт (кг)	400–500 кг
Нархи (\$/кг)	6.0
Даромад	\$2,400–3,000
Соф фойда	\$1,200–1,800

Бу ҳисоб-китоблардан кўриниб турибдики, қуёнчиликда маҳсулот ҳажми нисбатан кичик бўлса-да, юқори нарх ва тез айланувчанлик ҳисобига фойдалилик юқори бўлади.

Қуёнчиликда инвестиция самарадорлигини баҳолаш мақсадида ROI таҳлили амалга оширилди.

5-жадвал – ROI (қопланиш) таҳлили

Йил	Фойда (USD)	Жами (USD)
1-йил	1,500	1,500
2-йил	1,500	3,000
3-йил	1,500	4,500

Қопланиш муддати: **6–12 ой**

Бу натижалар қуёнчиликни кичик бизнес сифатида жуда тез қопланадиган ва даромадли соҳалардан бири эканлигини кўрсатади.

Шу билан бирга, тадқиқот натижаларига кўра, қуёнчиликда ресурслардан фойдаланиш самарадорлиги ҳам юқори даражада:

- озуқа самарадорлиги 25–35% га ошади
- меҳнат харажатлари камаяди
- чиқиндилар минимал даражада бўлади

Бу эса қуёнчиликни экологик ва иқтисодий жиҳатдан барқарор тармоқ сифатида баҳолаш имконини беради.

Тадқиқот натижалари шуни кўрсатадики, қуёнчиликни кичик бизнес сифатида ташкил этиш кам инвестиция талаб қиладиган, тез даромад келтирувчи ва юқори рентабелликка эга бўлган соҳалардан бири ҳисобланади. Интенсив технологияларни жорий қилиш орқали маҳсулдорликни ошириш, харажатларни камайтириш ва фойдани кўпайтириш мумкинлиги аниқ рақамлар асосида исботланди.

4. Мунозара (Discussion). Олиб борилган тадқиқот натижалари қуёнчиликни кичик бизнес сифатида ташкил этиш иқтисодий жиҳатдан самарали ва юқори рентабелликка эга соҳалардан бири эканлигини кўрсатди. Шу билан бирга, тармоқ ривожланишига таъсир этувчи омиллар комплекс ва ўзаро боғлиқ характерга эга эканлиги аниқланди. Айниқса, озуқа таъминоти, бошқарув самарадорлиги ва технологиялардан фойдаланиш даражаси қуёнчилик иқтисодиётида ҳал қилувчи аҳамият касб этади.

Тадқиқот натижаларига кўра, қуёнчиликда озуқа харажатлари умумий харажатларнинг 50–60% ни ташкил этади, бу эса мазкур тармоқда озуқа базасини тўғри ташкил этиш муҳим омил эканлигини кўрсатади. Маҳаллий озуқа ресурсларидан самарали фойдаланиш орқали харажатларни 20–30% гача

камайтириш мумкинлиги аниқланди. Бу эса қуёнчиликни кичик бизнес сифатида янада жозибатор қилади.

Шу билан бирга, маҳсулдорликни оширишда интенсив технологияларнинг аҳамияти катта. Тадқиқот натижалари шуни кўрсатдики, анъанавий шароитда бир она қуёндан 15–18 та бола олинаётган бўлса, оптимал парвариш шароитида бу кўрсаткич 25–30 тагача етиши мумкин. Бу эса ишлаб чиқариш ҳажмини ошириш ва фойдани кўпайтириш имконини беради. Шунингдек, парвариш шароитларини яхшилаш орқали ўлим даражасини 15–20% дан 5–10% гача камайтириш мумкинлиги аниқланди.

Тадқиқотда олинган натижалар шуни ҳам кўрсатадики, қуёнчиликда инвестиция ҳажми нисбатан кичик бўлишига қарамадан, даромад тез шаклланади. Бу эса уни оилавий тадбиркорлик ва кичик бизнес учун қулай тармоққа айлантиради. Қуёнчиликда ишлаб чиқариш циклининг қисқалиги (3–4 ой) айланма маблағларнинг тез қайтишига ва бизнес барқарорлигини таъминлашга хизмат қилади.

Шу билан бирга, тармоқ ривожланишига таъсир этувчи айрим чекловчи омиллар ҳам мавжуд. Жумладан, ветеринария хизматларининг етарли даражада ривожланмаганлиги, селекция ишларининг камлиги ва бозор инфратузилмасининг тўлиқ шаклланмаганлиги қуёнчиликнинг кенг ривожланишига тўсқинлик қилмоқда. Шу боис, ушбу соҳани ривожлантиришда давлат томонидан қўллаб-қувватлаш, фермерларни ўқитиш ва илмий тадқиқотларни амалиётга жорий қилиш муҳим аҳамиятга эга.

Олинган натижалар қуёнчиликни интенсив ривожлантириш иқтисодий жиҳатдан юқори самарали эканлигини ва уни кичик бизнес сифатида кенг жорий этиш имконияти мавжудлигини тасдиқлайди.

Ушбу натижалар қуёнчиликни кичик бизнес сифатида кенг жорий этиш иқтисодий жиҳатдан мақсадга мувофиқ эканлигини тасдиқлайди.

5. Хулоса (Conclusion). Қуёнчиликни ташкил этиш ва уни кичик бизнес сифатида ривожлантириш қишлоқ аҳолиси даромадини ошириш, бандликни таъминлаш ва озиқ-овқат хавфсизлигини мустаҳкамлашда муҳим аҳамиятга эга. Олиб борилган тадқиқот натижалари шуни кўрсатадики, ушбу тармоқ кам инвестиция талаб қилувчи, тез айланувчан ва юқори фойдалиликка эга иқтисодий фаолият турларидан бири ҳисобланади.

Аниқ ҳисоб-китобларга кўра, қуёнчиликда маҳсулдорлик юқори бўлиб, бир она қуёндан йилига 25–30 та бола олиш имконияти мавжуд. Бу эса гўшт ишлаб чиқариш ҳажмини ошириш ва даромадни кўпайтириш имконини беради. Шу билан бирга, рентабеллик даражаси 40–70% гача етиши ва инвестициялар 6–12 ой ичида қопланиши мумкинлиги аниқланди.

Тадқиқот натижаларига асосланиб, қуёнчилик тармоғини ривожлантириш учун қуйидаги устувор йўналишлар таклиф этилади: озуқа базасини маҳаллий ресурслар ҳисобидан мустаҳкамлаш; интенсив парвариш технологияларини жорий қилиш; селекция ишларини ривожлантириш; ветеринария хизматлари сифатини ошириш; ҳамда кичик бизнес субъектларини молиявий ва институционал қўллаб-қувватлаш.

Умуман олганда, қуёнчиликни илмий асосда ташкил этиш ва замонавий технологияларни қўллаш орқали уни юқори самарали ва барқарор иқтисодий тармоққа айлантириш мумкин. Бу эса қишлоқ ҳудудларида аҳоли фаровонлигини ошириш ва иқтисодий ривожланишни таъминлашга хизмат қилади.

6. Фойдаланилган адабиётлар (References)

1. FAO. *Feed management in small-scale animal production*. – Rome, 2020.
2. World Bank. *Agricultural productivity and smallholder farming systems*. – Washington, DC, 2023.
3. United Nations Development Programme (UNDP). *Sustainable rural development in the Aral Sea region*. – Tashkent, 2022.
4. Lebas, F., Coudert, P., de Rochambeau, H., Thébault, R.G. *The Rabbit: Husbandry, Health and Production*. – FAO Animal Production and Health Series, 1997.
5. Lukefahr, S.D., Cheeke, P.R. *Rabbit project development strategies in subsistence farming systems*. – World Animal Review, 1991.
6. Ernazarov, D. A. (2024). The Effect of 10% Blood Herb (Chistotel)(Chelidoii Herba) Ointment and 10% Aloe Extract Ointment on the Inflammation Process. In *International Congress on Biological, Physical And Chemical Studies (ITALY)* (Vol. 5, pp. 69-73).
7. Хакимов З., Уринов У., Саидова М., Нарманов О., Эрназаров Д., Ходжаева З., ... и Очилов Ю. (2025). Биоразнообразие насекомых в Узбекистане: от обширных степей до берегов Каспия – краеугольный камень евразийских экосистем. *Каспийский журнал экологических наук*, 23 (4), 1101-1105.
8. Рузимов, В. У., & Эрназаров, Д. А. (2025). ҚОРАМОЛЛАРГА МУЛТИВИТ+МИНЕРАЛЛАР ВА БОДИФОРС ПРЕПАРАТИ ҚЎЛЛАГАНДА УЛАР ҚОНИНИНГ МОРФОЛОГИК КЎРСАТКИЧЛАРИ. *Research Focus*, 4(11), 412-418.
9. Эрназаров Д.А. и Ниёзов Х.Б. (2025). QON CHO 'PI (CHELIDONIUM MAJUS) O 'SIMLIGINING DORIVORLIK XUSUSIYATLARI VA CHISTOTEL PREPARATINING QYONLAR TERISIGA FARMAKOTOXIKOLOGIK TA'SIRI. *Research Focus*, 4 (11), 354–358.
10. Ниязов Х., Эрназаров Д., Авезимбетов С., Реджепбаев Дж. С. и Шакилов У. (2025). Различные методы лечения искусственного гнойно-некротического

- процесса у кроликов. В *BIO Web of Conferences* (том 181, стр. 01007). ЭДП наук.
11. Шакилов У., Еримов С. и Октамов А. (2024). *ГАСТРОФИЛЕЗ КЕСЕЛЛИГИ ҚОЗ-АВТИВШИЛАРИНА АНТИГЕЛМИНТ ДАРИ ЎНИМЛЕРИ ТАСИРИ*: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14220032>. *Международная научно-практическая конференция*, 1(1), 84-88.
  12. Даулетбаев, Н., и Шакилов, У. (2024). Изменения в постнатальном онтогенезе индеек. *ResearchJet Journal of Analysis and Inventions*, 5 (4), 1-4.
  13. Федотов, Д. Н., Комилжонов, С. К., & Кучинский, М. П. (2019). Структурно-функциональная характеристика яичников у крупного рогатого скота при применении витаминно-минерального препарата «Антимиопатик».
  14. КОМИЛЖОНОВ, С. ВЕТЕРИНАРНАЯ МЕДИЦИНА В ХХІ ВЕКЕ: РОЛЬ БИОТЕХНОЛОГИЙ И ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ. Витебская государственная академия ветеринарной медицины, Витебск КОНФЕРЕНЦИЯ: ВЕТЕРИНАРНАЯ МЕДИЦИНА В ХХІ ВЕКЕ: РОЛЬ БИОТЕХНОЛОГИЙ И ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ Витебск-Самарканд, 30 января 2025 года Организаторы: Витебская государственная академия ветеринарной медицины, Витебск.
  15. Досумбетович, А.С., и Кутлимуратович, С.А. Эффективные методы лечения скрытого хронического эндометрита у крупного рогатого скота в Каракалпакстане. *Академия Глоб*, 2 (05), 240-244.
  16. Daulletbaev, N. P. (2024). MORPHOMETRIC CHARACTERISTICS OF LEG BONES AND MUSCLES DURING POSTNATAL ONTOGENY OF TURKEYS UNDER DIFFERENT NATURAL CONDITIONS LITERATURE. *DEVELOPMENT*.